

ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJ 2016

Somogyi Krisztina

Az Építészet Világnapján ismét kiosztották a Budapesti Építész Kamara Nívódíját. Az idei nyertesek 2016. október 3-án a FUGA Budapesti Építészeti Központban vehették át az elismerést igazoló oklevelet, az épület falára kirakható emléklapot és a 400 000 forintos pénzjutalmat. A díjátadó ismét fontos ünnep volt, amelyen a nyertes építészek és a szakmai szervezetek képviselőin kívül jelen voltak a megbízók is. A megszólaló kerületi főépítészek, az óvodavezető és a magánberuházók arról a közös élményről számoltak be, hogy az építéssel folytatott párbeszéd vezetett el a számukra is sikert hozó megoldáshoz.

A Budapesti Építész Kamara 2015-ben adományozott először Építészeti Nívódíjat. A tavalyi nagy érdeklődés és a pályázatok színvonala megerősítette a kiírók abban, hogy az alkotások szakmai díjjal való elismerésére nagy szükség van a főváros területén. A korábbi díjak elmaradása egyfelől ürt hagyott maga után, másfelől a különböző szándékok, értékek és érdekek közepette gyakran méltatlan módon visszhang nélkül maradnak jeles munkák.

A Kamara díja a kiemelkedő minőségű, a megbízók és a használók számára is egyértelműen pozitív alkotásokat ismeri el. A pályázat formájában meghirdetett szakmai díjat *Benczúr László* elnöksége mellett *Balázs Mihály*, *Hónich Richárd*, *Lévai Tamás*, *Masznyik Csaba*, *Somogyi Krisztina*

és *Winkler Barnabás* zsűrizte, *Vincze László* az előzsűri munkájában vállalt részt. 2016-ban 21 alkotás került a grémium elé: lakóépületek és középületek mellett a városi infrastruktúrához kapcsolódó köztéralkotások és műemléki felújítások.

A bírálat két lépcsőben történt: elsőként a beküldött anyagokat, így képeket, rajzokat és szöveges leírásokat nézte át a zsűri összes tagja. Egyenkénti pontozással szűkítették le a beadott pályázatokat azokra, amelyek esélyesek maradtak.

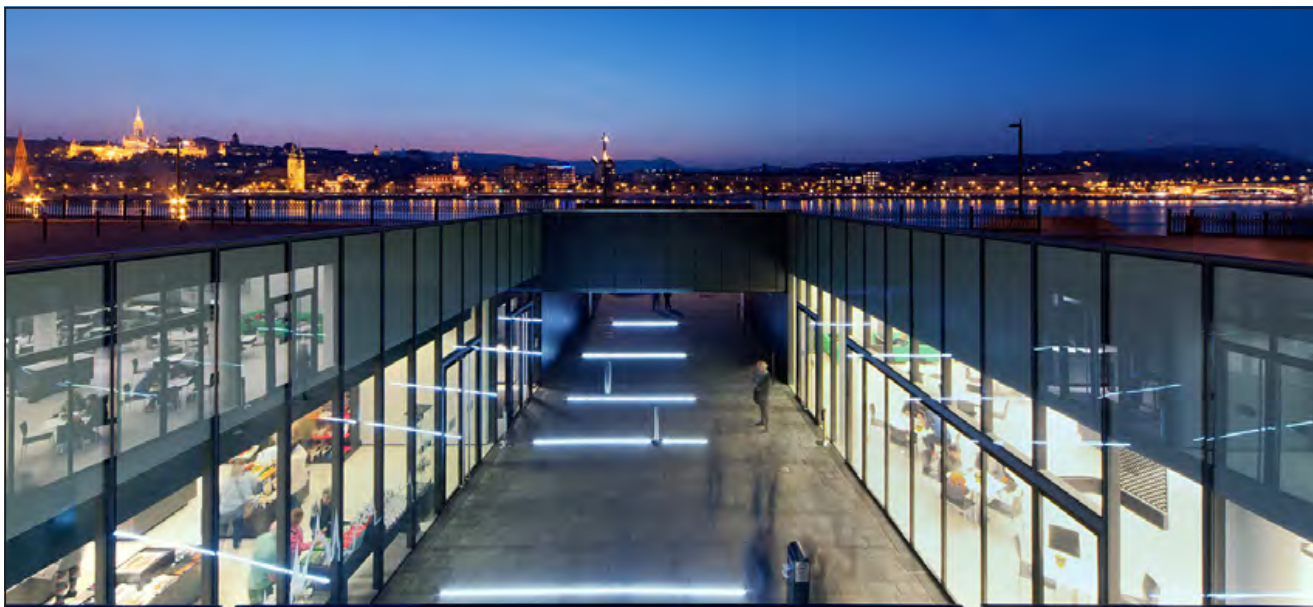
Bár idén kevesebb pályamunka érkezett be, összességükben így is számos vitát váltottak ki. Ennek részben oka, hogy a beadott pályázatok léptékük és funkciójuk okán nehezen összemérhetőek, de az is fontos tény, hogy a munkák láttatását se-

gítő dokumentációk színvonala is nagyon eltérő. Szép, professzionális fotográfiával erős hatást lehet elérni: kevésbé izgalmas munka iránt is fel lehet kelteni az érdeklődést. Ez a mechanizmus fordítva is igaz: kevésbé izgalmas fotográfiákon és dokumentáción nem feltétlenül sugárzik át a valóságban megélhető téri élmény különlegessége. Ezért különlegesen fontos hangsúlyozni, hogy a Nívódíj zsűrizése során a bírálók az esélyes épületek tág körét – jelen pályázatnál több mint ötven százalékát – végiglátogatták, ezek jelentős többségét közösen járták be. Az alkalmakat az építészek segítségével a Kamara szervezte. A bejárás maga az építész nem vesz részt, de a megbízói oldal képviselteti magát. Ennek fontos előnye, hogy az épület bírálata-

100 lakásos passzív társasház, 2014, vezető tervező: Nagy Csaba /Archikon, építész tervezők: Pólus Károly, Kiss Tamás, Déri Dániel, Várhidi Bence

Az oldalt szerkesztette a Budapesti Építész Kamara

Kossuth Lajos tér rekonstrukció, Parlamenti Múzeum, Látogatóközpont és mélygarázs, 2014, vezető tervező: Tima Zoltán / Középpölettervező Zrt., társtervezők: Mohácsi Sándor / S-73 Kft., építésztervezők: Németh Tamás, Mélykúti-Papp Dóra, Molnár J Tibor, Ráti Orsolya, Szabó Máté, Tölgyesi Kaplony

kor nem tisztán építészeti, esztétikai ítélet születik, hanem komplex szempontrendszer alapján, különböző, néha egymással vitatkozó értékek megvitatása mellett fogalmazódnak meg a vélemények.

A bírálat tárgya tehát a hétköznapokban megtapasztalható, működő épített környezet, az élet által kiteljesedő alkotás. Ez olyan tény, amely önmagában is sokat elárul a bírálat szemléletmódjáról és tágitva a gondolatot, az építészet lényegéről. Az építészeti megítélése sokat változott az évszázadok folyamán: ma a használható-

ság, a társadalmi hasznosság, az ökológiai, gazdasági és működtetési szempontok is kiemelten fontosak. A pár évvel ezelőtti bekövetkezett válság kijózanító hatása volt. Európában megfigyelhető, hogy az izgalmas, nagy gesztusok és a pusztán vizuális értelemben innovatív épületek nem válnak automatikusan ünnepekké. Bár a nagyság vagy a szokatlanság figyelemfelkeltő hatású – ezért a média mindig örül az ilyeneknek –, ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy az ilyen épület hosszú távon is jól tudja szolgálni az építtető vagy a használók érdekeit. A

kritika ma fokozottan figyel, hogy mennyire arányos építészeti döntések jellemzik az adott alkotást.

Érthetőnek gondolom, hogy az öncélúság, pazarlás és a környezet iránti érzéketlenség egy általános nehézségekkel küszködő társadalomban kivált negatív kritikákat is. Ez figyelhető meg Portugáliától Hollandián át Magyarorszáig. A léptékében kisebb és arányosabb építészeti döntések ma nagyobb odafigyelésnek örvendenek mint korábban. Csendesebb és szelídebb alkotásoknak is jár figyelem. Átépitések, épület-újrahasznosítások, közösségi terek létrehozása és akár egészen kis léptékű beavatkozások is képviselhetnek komoly értéket. A nyertesek és az esélyesek között is több épület- és köztér-átalakítás volt: a meglévő pusztuló adottság, avagy nem jól működő helyzet kiigazítása, új funkciók számára történő újragondolása is eredményezhet kiemelkedő alkotást.

Számos fontos tulajdonság, az építészeti döntések helyessége és arányossága csak a használat során derül ki: a látványos fotókról nem minden olvasható le. A Nívódíj pályázat során megszervezett épületlátogatások során például megerősítést nyert, hogy a kiemelkedő alkotások a megbízó és az építész harmonikus együttműködését feltételezik. A díjazott munkák mindegyike olyan épület, amelynek használói mind a tervezés és építés folyamatáról, mind a hétköznapi használatról pozitívan nyilatkoztak. A zsűrit körbevezető emberek, intézményvezetők, a főépítési irodák

Budafoki Szomszédok Piac, 2015, vezető tervező: Kertész András Tibor DLA / Avant-Garde Építész Stúdió Kft., építész tervezők: Juhász Kristóf, Klopp András, Gál Róbert

fotó: Bujnovszky Tamás

Hűvösvölgyi villa, 2012, vezető tervező: Taraczký Dániel, társtervezők: Rimaszombati Erika, Mangel-Hóbor Eszter, Sályi Eszter

Corvin Corner Irodaház, 2015, vezető tervező: Szász László /Stúdió'100 Építészeti Kft., társtervezők: Vannay Miklós, Mórocz Balázs, Dombóvári János

fotó: Bujnovszky Tamás

munkatársai, az üzemeltetésben dolgozók és több esetben maguk a lakók jellemzően legalább annyira sajátjuknak érezték a meglátogatott épületeket, mint maguk az alkotók.

Fontos tapasztalás volt, hogy a közösséget szolgáló alkotások – óvoda, köztér és látogatóközpont, önkormányzati bérlakás és piac – képviseltek kimagasló színvonalat, ami nemcsak a tervező építészek, hanem a megbízói oldalon dolgozó építész és más szakemberek munkáját is dicséri. Fontos érzékeltetni, hogy az építészeti hivatalokban dolgozók szemléletmódja is lényegi módon járul hozzá a végeredményhez: a jó program vagy a helyszín megtalálásában, alakításában való közreműködésük, a pályázati forma megválasztása, az építéssel folytatott párbeszéd igényessége is mérhető a megvalósult munkákon.

Párbeszéd eredménye tehát az értékes eredmény, amely a megbízói igényes építési szándékával indul, és ennek részeként a partnerként közreműködő építész megtalálása az első kihívás. A nyertes munkák között pályázatok nyertesait és megbízásokat egyaránt találhatunk. Utóbbinál a korábbi referenciák szavatolnak a szaktudásért, de az első beszélgetések alatt kialakuló bizalom és a közös gondolkodás lehetősége alakítják azt munkakapcsolattá. A jelenkor sajátossága, hogy az építészirodákról gyorsan sokféle információ szerezhető a neten, tehát az igényes megbízó számára a legnagyobb kihívás nem a jó építészeti minőség megtalálása, hanem a jó partner kiválasztása a lehetőségek közül. Különösen a családi házak kapcsán érzékelhető, hogy a kiváló építészeti minőségen túl a választás a személyes összhang meglétéén múlik, bár általában is igaz, hogy a bizalom kialakulása építész és megbízója között alapvető fontosságú. A Budapesti Építész Kamara által alapított díj célja ennek a bizalomnak az elősegítése, ezért volt öröm hallani a díjátadó ünnepségen megszólaló megbízókat.

A 2016-os díjazottak névsora megfelel annak az alapítói szándéknak, hogy az építészek munkáját és az épületek minőségét is a legtágabban értelmezze, a társadalmi hasznosság szempontjából is értékelje. *Bálint Imre* DLA, Ybl-díjas építész, a Budapesti Építész Kamara elnöke a megnyitón elhangzott beszédében hangsúlyozta, hogy a vizuális nevelés erősítése és szakmai oldalról történő támogatása az egyik fő feladata a kamarának. A pedagógusok számára kidolgozott programokon túl a jó épület is nevelő hatású, legyen az családi ház, irodaház, avagy óvoda.

Ordas utca villaépület, 2014, vezető tervezők: Vonnák János, Vonnák Katalin, építésztervezők: V. Tanos Márta, Horváth Péter, D. Kriszt Irén

Idesüss Óvoda és Bölcsőde, 2015, tervezők: Borsos Melinda, Dimitrijevic Tijana / MicroArchitects

fotó: Borsos Melinda

A 2016-os Budapesti Építész Kamara Nívódíjban a következő alkotások részesültek: a XXII. kerületi, Budafoki Szomszédok Piac, a XIII. kerület beruházásában megépült 100 lakásos passzív társasház, az V. kerületi Kossuth Lajos tér rekonstrukció, Parlamenti Múzeum, Látogatóközpont és mélygarázs beruházás, a X. kerületben egy volt lakótelepi iskola átalakításából létrejött Idesüss Óvoda és Bölcsőde, valamint a VIII. kerületi, józsefvárosi Futó utcában lévő Corvin Corner Irodaház.

A zsűri számára idén is komoly dilemmát okozott, hogy a díjazott alkotások mellett két további pályaművet is kiemelésre méltónak gondolt. Két családi ház kapcsán fogalmazódott meg, hogy az építészeti minőségen túl érdemes felhívni a nagyközönség figyelmét arra, hogy az építész és a megbízója közötti különleges bizalmi kapcsolat milyen szép eredményt hozhat. A Nívódíj erre kiváló alkalom: két villaépület ezért Elismerő oklevélben részesült.

Az Építészeti Világnapjának gazdag programsorozatában a Nívódíj átadása igazi közösségi helyzet volt. A FUGA Budapesti Építészeti Központban a díjazott alkotásokból kiállítás nyílt, a 2015-ös és 2016-os év pályázatát a Kamara kis kiadványban is összegezte, amely a helyszínen elérhető. ●